

Poročili

Mednarodna konferenca o solidarnosti

Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani, 13. april 2011

Približno 925 milijonov ljudi oziroma 13,1 % svetovnega prebivalstva je lačnega. Aktualna, čeprav – žal – medijsko neodmevna Mednarodna konferenca z naslovom *Solidarnost* je potekla na Teološki fakulteti dne 13. aprila 2011. V okviru raziskovalne skupine *Etično-religiozni temelji in perspektive družbe ter religiologija v kontekstu sodobne edukacije* jo je organizirala sestra Erika Prijatelj. Sodelovali so predstavniki iz Poljske in iz Avstrije, napovedani iz Srbije niso mogli priti, ter iz Slovenije.

Predavatelji so zelo nazorno predstavili razlike življenja v sodobnem svetu. Slikovno zgovorna je košarica hrane na teden v ZDA (od 360 dolarjev dalje) in kod v Afriki (2 dolarja). Pred očmi imejmo tudi nesrečnike, ki so na poti v Lampeduzo potonili v razburkanem morju. Kakor je pretresljivo zapisal Jurij Paljk v komentarju v *Novem glasu*, bi se morali v Evropi zbuditi in tudi Slovenci ob tem dogodku osvestiti in ne pozabiti, da so tudi naši predniki odhajali »s trebuhom za kruhom«! Seveda so med afriškimi prebežniki razlike: nekateri bežijo zaradi vojne, drugih zaradi revščine, tretji, ker jim oblastniki strežejo po življenju. V Evropi pa bi lahko gledali na vse probleme teh revežev bolj z vidika našega skupnega človeškega položaja. Vsi ljudje hrepenimo po človeški toplini, po varnosti in z željo po preživetju. Tudi lačni otroci bi radi imeli vsaj nekaj podobnega, kakor imamo Evropejci. Brez krepitve solidarnosti med nami je globalna rešitev neuresničljiva (M. Resnik, I. Bahovec).

Predavanja na simpoziju so potrdila, da tudi v Evropi manjka čuta vzajemnosti, saj se razlike glede tega čuta povečujejo. Le empatija (S. Gerjolj) lahko premaga predsodke v glavah in ustvari takšno solidarnost, ki je na Poljskem postala nacionalno gibanje za osvoboditev in novo družbo (E. Osewska in J. Stala). Kljub poudarjanju solidarnosti v družbenem nauku Cerkve (V. Stegu) je treba prav to spodbujati med mladimi (J. Vodičar) bogoslovci (F. Šuštar). Solidarnost ima danes vse boj ekumenske in medreligijske razsežnosti (E. Prijatelj), tudi pastorala v delovanju za ljudi s posebnimi potrebami (C. Koršič). Teologi srbske pravoslavne Cerkve prav tako poudarjajo solidarnost (Z. Krstić). Solidarnost bolj poredko zaide na filmska platna, čeprav poznamo takšne ideale: mati Terezija, Robin Hood itd. (A. Arko). Slišali smo o solidarnosti študentov, ki delujejo prijateljsko ali po organizacijah (K. Kocjančič). Težava šolske vzgoje sta poudarjena tekmovalnost in slab zgled širše družbe (M. Stanonik). Poznamo tudi težave sodobne družine, ki naj bi bila nosilka vzajemne vzgoje (A. Jazbec). Verski pouk v šoli (Avstrija, F. Feiner) je velika priložnost Cerkve, prav tako tudi naše dušnopastirsko delo v predšolskem in v osnovnošolskem delu z otroki (s. M. Burger) in z birmanci (P. Vesel Mušič). Ključni problem, ali smo pripravljeni lomiti kruh z lačnimi (M. Simčič), se rešuje v zavesti, da smo čuteča bitja. Ko slišimo, kako zlikovci maltretirajo živali (ptice), se lahko vpra-

šamo, kam nas vodijo izključevanje, le tekmovalnost in grabljenje. Ljudje, ki v zgodnji mladosti niso bili deležni človeške topline, se maščujejo, kričijo po človeku, ki bi jih razumel in jim odprl srce.

Konferenca je pomenila krepko spraševanje vesti o zamejenostih, ki nam preprečujejo, da bi videli v drugem človeku enako hrepenenje in enako upanje, kakor ju imamo sami. Vzajemnost ni le delitev dobrin, to je delitev človeškega položaja, to je zavest, da smo na skupni ladji. Ob pretresih se naše plovilo lahko potopi ali pa mnoge izgubi. Na poti k vzajemni človeškosti, kakor sem naslovil svojo *Etiko I*, lahko napredujemo le v zavesti, da smo odvisne racionalne živali (A. MacIntyre).

Janez Juhant

prof. dr. Martin Dimnik

Predlog za izvolitev za dopisnega člana SAZU

Profesor Martin Dimnik, CSB (Congregation of St. Basil), se je rodil 6. oktobra 1941 v Ljubljani. V vojnih razmerah je leta 1943 prišel v Avstrijo, leta 1949 pa v Kanado. Leta 1960 je s priznanjem končal srednjo šolo, leta 1965 je na Univerzi v Torontu diplomiral na oddelku za slavistiko, leta 1970 opravil magisterij na oddelku za ruski jezik in književnost in leta 1971 magisterij na Teološki fakulteti Univerze v Torontu. Leta 1976 je dosegel doktorat na Univerzi v Oxfordu v Angliji na oddelku za slavistiko. Od leta 1977 dalje je profesor na Pontifikalnem inštitutu za srednjeveške študije v Torontu za rusko, bizantinsko in južnoslovansko kulturo; v letih 1999–2006 je na Teološki fakulteti Univerze v Torontu predaval zgodnje krščanstvo na Balkanu. V letih 1990–1996 je bil predsednik Pontifikalnega inštituta za srednjeveške študije v Torontu, od leta 2008 dalje pa je akademski dekan tega inštituta. Zadnjih dvajset let v skladu z dogovorom z NUK skrbi za redno izmenjavo publikacij med ustanovama. Podoben dogovor ima tudi s Teološko fakulteto Univerze v Ljubljani.

Od leta 1964 dalje je Dimnik prejel več štipendij in priznanj v Kanadi, v Angliji in v Sovjetski zvezi oziroma Rusiji, v Ukrajini in na Hrvaškem za svoje raziskovalno delo na področju Kijevske Rusije v obdobju med 9. in 13. stoletjem, na področju zgodovine Slovanov na Balkanu v srednjem veku in na področju zgodovine kovnega denarja Slovanov srednjega veka na Balkanu. Zadnje pomembnejše priznanje so mu podelili decembra 2008 za knjigo *Medieval Slavic Coinages in the Balkans: Numismatic History and Catalogue*: izvoljen je bil za dopisnega člana Hrvaškega numizmatičnega združenja v Zagrebu. Drugače je član osmih akademskih združenj iz navedenih področij v Kanadi, v ZDA in v Angliji.

Izvirne znanstvene in pregledne znanstvene publikacije obsegajo pet knjig, štirideset znanstvenih člankov, dve poglavji o splošni zgodovini v okviru Univerze v Cambridgeu in prek 60 člankov v uglednih mednarodnih, predvsem ameriških slavističnih in splošnih enciklopedijah. Tri Dimnikove knjige obsegajo njegove izvirne raziskave o dinastiji Černigov v Kievski Rusiji: *Mikhail, Prince of Chernigov and Grand Prince of Kiev, 1224–1246* (Toronto, 1981); *The Dynasty of Chernigov 1054–1146* (Toronto, 1994); *The Dynasty of Chernigov 1146–1246* (Cambridge University Press, 2003). Znanstvene ocene priznavajo pomemben Dimnikov prispevek k razumevanju zgodovine Kijevske Rusije v srednjem veku. S temi knjigami, ki so sad natančnih raziskav kronik, arheologije, kovancev, pečatov, »grafitov«, cerkva in arhitekture iz obdobja med 11. in 13. stoletjem, je Dimnik temeljito revidiral poglede ruskih in zahodnih zgodovinarjev glede vloge dinastije Černigov v Kievski Rusiji.

Leta 2008 je Dimnik pri založbi Spink v Londonu v soavtorstvu z Julijanom Dobriničem izdal knjigo z naslovom *Medieval Slavic Coinages in the Balkans: Numismatic History and Catalogue*. Namen knjige je bil, da se srednjeveški slovanski kovani denar z Balkana kot celota predstavi angleško govoreči strokovni javnosti. Knjiga prinaša splošno sintezo sodobnega raziskovanja in katalog glavnih vrst kovancev iz različnih srednjeveških slovanskih dežel Balkana in iz sredozemskih mest. Do zdaj so kovance raziskovali le v specializiranih, v glavnem nacionalnih študijah,

ki so bile pod močnim vplivom avtorjevih etničnih pogledov. Dimnikova in Dobri- ničeva študija je prva celovita sintetična obravnava kovanja denarja pod politični- mi avtoritetami srednjeveškega Balkana, zato jo je strokovna javnost numizmatikov sprejela s pravim navdušenjem.

Profesor Dimnik je objavil tudi študije o apokrifnem spisu o Adamu in Evi v Ru- siji. Lani je izšla njegova knjiga z naslovom *The Apocrypha of Adam and Eve in Russia: The Forbidden Fruit* (VDM Verlag Dr. Müller, 2010). Raziskovanje ruske apokrifne verzije o Adamu in Evi je zadnjih sto let popolnoma zamrlo. Z boljševisko revolucijo leta 1917 je nastopila komunistična ideologija, ki je prepovedala razi- skovanje bibličnih tem v ruski kulturi. Dimnikova knjiga je v tem pogledu znamenje novih časov, obenem pa je tudi prva angleška študija, ki angleško govorečemu svetu omogoča dostop do tega ruskega izročila. Knjiga razlaga, kako so apokrifi o Adamu in Evi v srednjem veku prišli v Kijevsko Rusijo, navaja seznam prepoveda- nih knjig, ki vključujejo te apokrifne, povzema ustno izročilo legend in pisne pripo- vedi in natančnejšo obravnavo ene od najbolj razširjenih legend. Na koncu pred- stavi pomen apokrifov za množice ruskih kmetov in za manjšino izobražencev. Po eni strani knjiga opisuje ruske narodne prvine, ki so prišle v apokrifne zgodbe, po drugi strani pa kaže, kako so apokrifne prvine postale del ruskega vsakdanjega življenja. Knjiga je pomembno obogatila strokovno literaturo o zgodovini interpre- tacije Stare zaveze, ruske ljudske vernosti, religioznega pesništva, folklore, pogan- stva, literature na splošno, heroične folklore, drame, umetnosti in ikonografije.

Poleg monografij Dimnikovi številni znanstveni članki pomembno prispevajo k poznavanju različnih tem in uspešno razrešujejo razna odprta vprašanja. Raziskave temeljijo na neobdelanih zgodovinskih virih in ustvarjajo zanesljive geneologije kne- zov. Dimnik je uspešno sestavil tudi kronološki red dogodkov, ko je obseg virov ome- jen. Drugod je določil možne lokacije majhnih znanih ruskih mest. Opozoril je tudi na pomembno mesto svetniških zavetnikov v dinastični zgodovini, predvsem na sv. Borisa in Gleba. Na področju numizmatike je dognal identiteto knezov, ki so izdaja- li kovani denar. Med uspešne dosežke spada identifikacija odločb, ki so jih knezi potrdili leta 1097 na slovitom kongresu v Ljubeču. V enem od člankov je ugotovil identiteto in vlogo kneginj dinastije Černigov. Raziskal je tudi naravo dinastičnih grobnic v Kijevu od sredine 11. do sredine 13. stoletja. Izvirne raziskave je opravil še o dveh knezih neustreznega izročila iz dinastije v Smolensku in ugotovil njun pomen v zgodovini te dinastije. Drugo pionirsko delo je Dimnikova raziskava knežje dedišči- ne v kneževini Kijev. Njegov najnovejši članek je poglobljena raziskava narave knež- je oblasti v Novgorodu. Dimnik je uspešno zavrnil ustaljene poglede na to vprašanje z dokazi, da knezi niso bili le določeni »pozadniki«, temveč neodvisni vladarji mesta.

Med glavna področja Dimnikovega akademskega raziskovanja in pisanja sodi ugotavljanje narave knežjega nasledstva v Kijeviski Rusiji. Tej temi je posvetil dva članka: *The 'Testament' of Iaroslav 'The Wise': A Re-examination*, *Canadian Sla- vonic Papers* 29, št. 4 (Toronto, 1987), 369–386; *Succession and Inheritance in Rus' before 1054*, *Mediaeval Studies* 58 (Toronto, 1996), 87–117. Med prve znan- stvene članke pa se uvrščata dva, ki ju je navdihoval »romantični« patriotizem. Dimnik je napisal dva članka o slovenski reformaciji s težiščem na Primožu Trubar- ju: *Gutenberg, Humanism, the Reformation, and the Emergence of the Slovene*

Literary Language, 1550–1584, *Canadian Slavonic Papers* 26, št. 2–3 (1984), 141–159; Primož Trubar and the Mission to the South Slavs (1555–1564), *Slavonic and East European Review* 66, 3. julij (London, 1988), 380–399. Glavni namen teh prispevkov je bila želja, da se začetki slovenskega knjižnega jezika in slovenska kultura predstavijo angleško govoreči strokovni javnosti.

Jože Krašovec